

FAKTY I REKOMENDACJE DOTYCZĄCE RÓWNOŚCI PŁCI W EDUKACJI ZAWODOWEJ

Dane statystyczne wszystkich czterech krajów Grupy Wyszehradzkiej pokazują, że kobiety dominują w usługach, sprzedaży, edukacji, pomocy społecznej, opiece medycznej oraz w administracji. Mężczyźni przeważają w zawodach związanych z pracami budowlanymi, przemysłem, telekomunikacją i informacją, obsługą maszyn i urządzeń oraz transportem.

Sytuacja ta jest przejawem segregacji rynku pracy ze względu na płeć. Pewne grupy zawodów są niemal całkowicie zdominowane przez mężczyzn, podczas gdy inne grupy przez kobiety. W konsekwencji, w pewnych obszarach rynku pracy niemal nie ma kobiet lub mężczyzn, na przykład kobiet w zawodach technicznych, czy mężczyzn w edukacji i pomocy społecznej.

Segregacja ze względu na płeć negatywnie wpływa na sytuację kobiet na rynku pracy, szczególnie w sferze wynagrodzeń i prestiżu.

Wysoko sfeminizowane zawody (zawody, gdzie ponad 70% pracowników stanowią kobiety) są nisko płatne, na przykład zawód fryzjerki, kosmetyczki, kelnerki, pracownicy w przemyśle odzieżowym, dietetyczki, techniczki medycznej i farmaceutycznej. W zawodach, gdzie dominują mężczyźni wynagrodzenia są wyższe. W konsekwencji, kobiety zatrudnione w zawodach postrzeganych jako „męskie“ (na przykład przewodnicy, mechanicy i operatorzy maszyn i urządzeń, elektrycy, agenci i dilerzy, pracownicy marynarki i lotnictwa) mogą liczyć na znacznie wyższe wynagrodzenie, niż kobiety zatrudnione w zawodach sfeminizowanych.

Jedną z konsekwencji segregacji rynku pracy ze względu na płeć jest luka płacowa. Kobiety zarabiają mniej niż mężczyźni niemal we wszystkich zawodach. Dotyczy to także kobiet zatrudnionych w zawodach zdominowanych przez mężczyzn. Pomimo tego, wydaje się zasadne, aby kobiety podejmowały kształcenie i pracę w tych zawodach, gdyż oferują one wyższe wynagrodzenia i większe szanse zatrudnienia niż zawody sfeminizowane. Poprawa sytuacji ekonomicznej kobiet zmniejszy ryzyko biedy wśród nich. Ponadto, więcej kobiet w zawodach zdominowanych przez mężczyzn złagodzi problem braku pracowników wykwalifikowanych, szczególnie pracowników fizycznych o specjalistycznych kwalifikacjach. Może to zapobiec wyhamowaniu wzrostu gospodarczego w krajach Grupy Wyszehradzkiej związanego z brakiem pracowników w strategicznych dla rozwoju zawodach i sektorach gospodarki.

Jedną z ważnych, długotrwałych konsekwencji niwelowania segregacji ze względu na płeć na rynku pracy jest mniejsza potrzeba wsparcia socjalnego ze strony państwa dla kobiet w wieku emerytalnym ze względu na ich ubóstwo.

Segregacje ze względu na płeć na rynku pracy ma swoje korzenie w edukacji, która jest przesiąknięta stereotypami płci. Można to wyraźnie zaobserwować w przypadku szkolnictwa zawodowego, gdy spojrzysz na liczbę dziewcząt i chłopców w poszczególnych klasach zawodowych. We wszystkich czterech krajach Grupy Wszechradzkiej liczba dziewcząt kończących klasy o profilu technicznym, przetwórczym czy budowlanym wynosi mniej niż 10% uczniów tych klas. Jednocześnie dziewczęta stanowią ponad 80% uczniów klas o profilu usługi, medycznym czy społecznym. Od pewnego czasu można zaobserwować wzrost liczby mężczyzn w zawodach sfeminizowanych, jednak zjawisko to nie występuje w przypadku kobiet, których liczba w zawodach „męskich” utrzymuje się wciąż na bardzo niskim poziomie.

Szkolnictwo zawodowe oferuje znacznie mniejszy wybór profili kształcenia skierowanych do dziewcząt w porównaniu z tymi adresowanymi do chłopców. Jest to związane z faktem, że wybory edukacyjne dziewcząt i chłopców są wciąż bardzo tradycyjne i powielają stereotypowe ścieżki karier zawodowych kobiet i mężczyzn. W przypadku szkolnictwa zawodowego ma to szczególne znaczenie, gdyż młodzież kończąca ten typ szkoły ma bardzo ograniczone możliwości zmiany zawodu na późniejszym etapie życia.

Rekomendacje

Krótkoterminowe

- Zaleca się zwiększenie liczby dziewcząt w klasach zawodowych, gdzie dominują chłopcy poprzez zastosowanie różnorodnych metod takich jak na przykład stypendia dla dziewcząt uczących się w zawodach i na kierunkach zdominowanych przez chłopców, gwarantowana liczba miejsc dla dziewcząt w klasach kształcących do „męskich” zawodów.
- Zaleca się zweryfikowanie nazewnictwa oraz opisów kierunków kształcenia w szkołach zawodowych tak, aby wyeliminować stereotypy płci oraz zachęcić dziewczęta i chłopców do wyboru nauki w danym zawodzie.
- Zaleca się zmianę stereotypowego podziału przedmiotów, aby umożliwić uczennicom i uczniom udział w różnorodnych aktywnościach rozwijających wielorakie umiejętności (lekcje sztuki i rzemiosła zarówno dla chłopców jak i dla dziewcząt).

- Zaleca się zapewnienie dostępu uczennicom i uczniom do szczegółowych informacji na temat praktycznych stron wykonywania danego zawodu, aby dziewczęta i chłopcy mogli świadomie wybrać naukę w danym zawodzie (np. program mentoringu, dni otwarte w firmach i zakładach pracy).
- Zaleca się organizowanie dla uczennic i uczniów szkół podstawowych spotkań z osobami wykonującymi poszczególne zawody (np. program mentoringu, dni otwarte w firmach i zakładach pracy).
- Zaleca się zapewnienie funduszy dla organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów, które wspierają działania na rzecz desegregacji edukacji.

Długoterminowe

- Zaleca się wprowadzenie zasad edukacji wrażliwej na kwestię równości płci do programów szkolnych, podręczników, współpracy nauczyciel-uczeń, doradztwa zawodowego itp.
  - Zaleca się wprowadzenie wymogu, aby w opisach zawodów stosować słownictwo i ilustracje wrażliwe na kwestię równości płci, na przykład na stronach internetowych szkół, w materiałach promocyjnych szkół itp.
  - Zaleca się działania na rzecz eliminacji stereotypowych wizerunków zawodów jako odpowiednich dla kobiet lub dla mężczyzn, na przykład poprzez kampanie podnoszące świadomość społeczeństwa na temat problemu czy współpracy z przedsiębiorcami.
  - Zaleca się wprowadzenie zajęć z edukacji wrażliwej na kwestię równości płci dla studentów pedagogiki i nauczania.
  - Zaleca się zainicjowanie współpracy pomiędzy rodzicami, doradcami zawodowymi i szkołami, aby rozmawiać o tym jak ważne są świadome wybory zawodowe dla przyszłości uczennic i uczniów.
-